

DGI'S KOMMUNAL- POLITISKE UDSPIL

20 13

FORORD

To tredjedele af alle voksne danskere dyrker idræt regelmæssigt. Og mulighederne for at dyrke idræt og motion i hverdagen er et spørgsmål, der optager mange borgere.

DGI ønsker derfor, at breddeidrættens vilkår bliver et synligt tema både i det kommende kommunalvalg og i den efterfølgende kommunalpolitiske hverdag.

Værdien af breddeidrætten kan ikke overvurderes. Borgernes deltagelse i det frivillige idrætsliv styrker det aktive medborgerskab, den forebyggende sundhedsindsats, børn og unges læring, social inklusion, omsætning og jobskabelse – det kan alt sammen dokumenteres.

Et aktivt og dynamisk idrætsliv i kommunen er derfor ikke kun et anliggende for idrætsforeningerne og

kommunens fritidsforvaltning. Det er et anliggende, der vedrører kommunens udvikling og borgernes ressourcer.

Med dette udspil ønsker DGI at inspirere og stimulere den lokale debat om breddeidrætten i kommunen. Vi fokuserer på udvalgte temaer. Vi peger på vigtige udfordringer. Vi skitserer holdningsbaserede pejlemærker, og vi fremlægger konkrete forslag til kommunale initiativer.

Muligvis er alle temaer ikke lige relevante i alle kommuner, og sandsynligvis findes der mange andre gode løsninger på de lokale udfordringer, end dem vi peger på. Afgørende er det, at kommunalvalget 2013 bliver en anledning til at sætte breddeidrætten på dagsordenen og til en udvikle en politik på området. Og DGI's landsdelsforeninger er rede til at give et bidrag.

Søren Møller
Formand

» BØRN OG UNGE: 7 TIMER OM UGEN

PROFILSKOLER MED IDRÆT, LEG OG BEVÆGELSE HELE DAGEN

Kjellerup Skole er en af de profilskoler, der skal sætte helt nye standarder for, hvordan idræt, leg og bevægelse bliver en del af hele skoledagen.

Profilskolerne certificeres af DGI og Dansk Skoleidræt.

»Reaktionen fra eleverne er, at når undervisningen er en kombination af at bevæge sig og sidde stille, så er de mere koncentrerede,« siger skoleinspektør Evan Thorhauge.

» VI VED

- at børn og unge bør være fysisk aktive mindst 1 time om dagen
- at fysisk aktivitet fremmer læring
- at 86 % af børn og unge under 16 år dyrker idræt
- at mange teenagere holder op med at dyrke idræt
- at socialt udsatte børn er væsentligt mere inaktive end ressourcestærke børn
- at danske børn er blevet mindre fysisk aktive de sidste årtier
- at hvert syvende barn er overvægtigt
- at tv og computer fylder fem gange så meget som motion i børns hverdag
- at idrætsundervisningen i skolen ofte er ensidig og favoriserer de børn, der i forvejen er dygtige

DGI MENER

at alle børn og unge skal sikres mulighed for mindst syv timers idræt og fysisk aktivitet om ugen. Det kræver et målrettet samarbejde mellem folkeskolen, daginstitutionerne, fritidsinstitutionerne og foreningerne, og det kræver, at den fysiske planlægning i kommunerne har fokus på denne målsætning. Den kommende folkeskole-reform rummer muligheder for at styrke børnenes fysiske udfoldelse, men det skal foregå i et samspil med de frivillige foreninger. Kommunerne bør sikre, at folkeskolereformens potentiale realiseres, og at idrætsforeningerne inddrages.

» DGI FORESLÅR

- at idrætsforeningerne inddrages i planlægningen af aktivitetstimerne i folkeskolerne
- at der i alle kommuner oprettes en særlig DGI Profilskole udviklet i samarbejde med Dansk Skoleidræt med vægt på idræt, leg og bevægelse
- at kommunerne gennemfører en DGI-certificering af et passende antal børnehaver og SFO'er
- at der etableres en idrætspasordning, eksempelvis Sport2Go, for de 12-18-årige i kommunen
- at skolevejen gøres trafiksikker, så børnene kan gå eller cykle til skole
- at skolerne indrettes, så de fremmer leg og bevægelse
- at eksisterende rum og udearealer i skoler og institutioner i højere grad anvendes til idræt og leg
- at der reserveres attraktive og spændende områder til idræt, leg og bevægelse i alle boligområder

»» MODERNE OG ATTRAKTIVE FACILITETER

IDRÆTSHALLER UNDER PRES

Tornhøjhallen i Aalborg Øst genåbnede i maj 2012. Nu er der et mindre rum til f.eks. zumba og yoga, fitnesscentret er rykket op i lysere lokaler, og udendørs kan man spille flex-fodbold, rullehockey og meget mere. Både skoler, foreninger og SFO'er bruger hallen.

»Hvis vi ikke havde ombygget hallen, så havde vi afviklet foreningslivet i stedet for at dyrke det. Der kommer mange folk, der aldrig før har været i hallen, og med ombygningen har vi sat gang i en udvikling, som kommer hele bydelen til gode,« siger Brian Rohde, formand for den lokale klub KB81 og sundheds- og aktivitetsmedarbejder i Aalborg Kommune.

» VI VED

- at de voksne i høj grad benytter naturen og byens rum til at dyrke idræt i
- at børnene i høj grad udfolder sig i de dertil indrettede idrætshaller, fodboldbaner og gymnastiksale
- at både nærhed og kvalitet af idrætsfaciliteter har betydning for danskernes idrætsdeltagelse
- at idrætshaller og svømmehaller har et akut renoveringsbehov, der beløber sig til 8,8 mia. kr.
- at halvdelen af landets idræts- og svømmehaller ikke har en vedligeholdelses- og udviklingsplan
- at driftsøkonomien i de fleste idræts- og svømmehaller er ganske anstrengt – det gælder ikke mindst de store multiarenaer

DGI MENER

at tilstedeværelsen af attraktive og tidssvarende rammer i nærområdet er den helt afgørende forudsætning for borgernes idrætsdeltagelse. Alle kommuner skal være "bevægelsesvenlige". Kommunerne skal derfor sikre, at de fysiske rammer for borgernes idrætsdeltagelse afspejler de ændrede idrætsvaner. Det er meget få steder, der er brug for mere traditionel haltid. Der er snarere brug for, at halkapaciteten moderniseres, så den kan opdeles i mindre rum til andre og flere forskellige bevægelsesaktiviteter. De eksisterende faciliteter skal ikke alene renoveres og vedligeholdes – de skal moderniseres – og der skal sikres en fornuftig driftsøkonomi bl.a. gennem bedre og bredere udnyttelse. Men der skal også være fokus på, hvordan byens rum (parker, veje og torve) bedre kan benyttes til idræt og motion – og på adgangen til naturen.

» DGI FORESLÅR

- at der skal udarbejdes facilitetsoversigt og -analyser til den politiske prioritering
- at der vedtages en prioriteret vedligeholdelses- og moderniseringsplan for kommunens samlede idrætsfaciliteter.
- at der forud for projektering af nye faciliteter gennemføres borgerundersøgelser og driftsanalyser
- at der tilbydes sund og spændende kost i kommunens faciliteter
- at folkeskolernes og daginstitutionernes udearealer åbnes for og opgraderes til bevægelsesrum for lokalområdet
- at parker, veje og pladser gøres bevægelsesvenlige
- at borgerne sikres adgang til at løbe, cykle, ro kajak m.v. i skove, langs kyster og på vandløb
- at der etableres simple og attraktive støttepunkter til et aktivt udeliv

» IDRÆT – ADGANG TIL FÆLLESSKAB OG INKLUSION

ET SPRINGBRÆT FOR ROLLEMODELLER

DGI's træneruddannelse i projektet Idræt+ er et springbræt for unge rollemodeller, bl.a. i udsatte boligområder.

»Jeg har lært, hvordan man kan motivere børn, og hvordan de kan få én at se op til. Jeg vil gerne være socialpædagog, så erfaringerne med uddannelsen giver mig noget ekstra til mit cv, når jeg skal søge ind på uddannelsen,« siger Ismail Benslimane på 17 år.

I området Nøjsomhed i Helsingør, som Ismail Benslimane kommer fra, er kun ti procent af børnene idrætsaktive i dag.

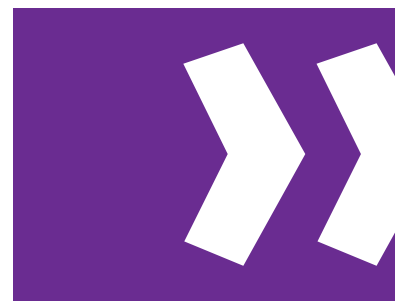

« VI VED

- at beboerne i udsatte boligområder er halvt så tilbøjelige til at dyrke idræt i en idrætsforening som resten af befolkningen
- at nydanskerne næsten er lige så idrætsaktive som danskerne i almindelighed – dog ikke i de ældre aldersgrupper
- at nydanskerne i langt mindre grad dyrker idræt i en forening end danskerne i almindelighed
- at især nydanske piger har svært ved at finde vej til idrætsforeningerne
- at idræt kan have en positiv værdi for børn og unge med opmærksomhedsforstyrrelser
- at 3 ud af 4, der går til specialundervisning, er drenge, og at udgiften hertil er ca. 13 mia. kr. årligt

DGI MENER

at foreningslivet rummer et stort potentiale for inklusion. I idrætsforeningen mødes mennesker ansigt til ansigt i ligeværdige relationer. Idrætsforeningerne fungerer som minisamfund, hvor medlemmerne som en sidegevinst til de kropslige og demokratiske aktiviteter opbygger netværk, lærer tillid, gensidig forståelse og samarbejde i et fællesskab. I idrætsforeningen møder man folk, der ikke nødvendigvis ligner én selv. I det lys kan idrætten medvirke til bedre trivsel, selvtillid, kompetencer, netværk, samfundsviden og bedre social integration. Et barn, der hører selvværd i idrætsforeningen, bringer det med i skolen, og det har en positiv effekt på læringsparathed – og den gode spiral er sat i gang.

« DGI FORESLÅR

- at kommunen i samarbejde med foreningslivet etablerer idrætstilbud, som har en særlig appel til unge i udsatte boligområder – f.eks. Streetsoccer
- at kommunen i samarbejde med foreningslivet etablerer uddannelsestilbud i udsatte boligområder til unge, som kvalificerer dem til at planlægge og afholde idrætsaktiviteter for andre unge i områderne – f.eks. Streetagets
- at kommunen i samarbejde med foreningslivet etablerer idrætstilbud, der har en særlig appel til nydanske piger – f.eks. pigeforeninger som i projekt Foreningskvinder
- at kommunen i samarbejde med idrætsforeninger og folkeskolen etablerer idrætstilbud, som er målrettet børn og unge med opmærksomhedsforstyrrelser
- at kommunen i samarbejde med foreningslivet etablerer idrætstilbud, som er målrettet brugere af væresteder
- at idrætsfaciliteterne i højere grad forpligtes på at tilrettelægge tilbud målrettet idrætssvage grupper

» ANERKEND DE FRIVILLIGE

FRIVILLIGT ARBEJDE ER VIGTIGT

Jesper Holbøll er formand for ØBG Silkeborg.

»Min fornemste opgave er at have de overordnede strukturer på plads og sikre, at afdelingerne støtter hinanden. Det frivillige arbejde i idrætsforeningerne er vigtigt, men alligevel kan vi f.eks. se, at vi bliver presset i de kommunale tilskud. Det betyder, at frivilligt arbejde ikke kun er en glæde, men at vi også skal tænke mere og mere i økonomi,« siger Jesper Holbøll.

« VI VED

- at 11 % af den voksne befolkning udfører frivilligt arbejde i en idrætsforening
- at danskerne hvert år bruger ca. 85.000.000 timer på frivilligt arbejde i idrætten - det svarer til 51.000 fuldtidsstillinger
- at værdien af det frivillige arbejde kan opgøres til mellem 12,7 og 17 mia. kr.
- at rekruttering af frivillige oftest nævnes som det største problem for idrætsforeningerne
- at foreningerne i de større kommuner og hovedstadsområdet har færre frivillige i forhold til medlemstallet end udkantskommunerne
- at det administrative arbejde ofte nævnes som en stor barriere for rekruttering af frivillige

DGI MENER

at det skal være attraktivt at være frivillig. De frivillige kan ikke anerkendes nok. De udgør ryggraden i den danske foreningsmodel. Kommunerne kan hjælpe ved at lette det administrative arbejde for de frivillige ved at give tilskud til kurser og uddannelse og i det hele taget ved at anerkende værdien af den frivillige indsats.

« DGI FORESLÅR

- at kommunen stiller Conventus eller et andet foreningsvenligt administrationssystem til rådighed for foreningerne
- at kommunen indfører en enkel og gennemskuelig støtteordning
- at kommunen benytter samme metode til medlemsopgørelse som idrætsorganisationerne
- at kommunen støtter de frivilliges deltagelse i kurser og uddannelse økonomisk
- at kommunen tildeler en årlig anerkendelse til en frivillig og/ eller holder en årlig fest for de frivillige
- at der i relevante idrætsfaciliteter oprettes foreningszoner, hvor der kan udvikles netværk mellem foreninger og tilbydes adgang til administrative funktioner

» TRUEDE LANDSBYER MED POTENTIALE

LANDSBYENS NYE KRAFTCENTER

Gudum mistede sit samlingssted, da skolen lukkede, men en initiativgruppe får med hjælp fra DGI lavet en plan for, hvordan skolen kan forvandles til et center for lokal energi. I dag er målet med Gudum Sognehus, at det er et samlingssted, der skaber synergi mellem områdets foreninger, og der er aktiviteter som spinning, afspænding, fællesspisning og forårskoncert.

»Lige pludselig kan der være én, som ikke tidligere har markeret sig, der rækker hånden op og siger "det vil jeg gerne stå for,"« fortæller Gitte Fiskbæk, der er formand for Gudum Sognehus.

» VI VED

- at andelen, der dyrker idræt i en idrætsforening er højere i landområder end i store byer
- at der er flere frivillige i forhold til medlemstallet i de mindre udkantskommuner end i de store bykommuner
- at foreningslivet ofte er det eneste fælles omdrejningspunkt i mange landsbysamfund

DGI MENER

at de mindre landsbysamfund rummer et stort potentiale. De har nærhed og overskuelighed – og det frivillige engagement er som regel stort. Ikke alle landsbysamfund kan overleve fraflytningen, men mange landsbysamfund har et fint udviklingsperspektiv, hvis kommunen understøtter. I mange landsbyer er foreningslivet ofte omdrejningspunktet for fællesskabet. Derfor er foreningslivet et centralt element i landsbyens udvikling. Kommunerne bør udarbejde en offensiv landsbypolitik, der bl.a. sikrer foreningslivet og de nære faciliteter.

» DGI FORESLÅR

- at kommunen altid skal udarbejde en plan for foreningslivet i forbindelse med eventuelle skolelukninger
- at kommunen udarbejder en plan for modernisering af gymnastiksale og udearealer på skolerne i landsbyerne – og at de åbnes for lokalbefolkningen uden for skoletid
- at kommunen understøtter en strategisk udvikling af de bæredygtige landsbyer i kommunen f.eks. i form af udviklingsredskabet ”Blomstrende landsby”, udviklet af Landdistrikternes Fællesråd

» FOLKEOPLYSNINGSLOVEN – ET VIGTIGT REDSKAB

25-ÅRSREGLEN HÆMMER

Højmark GF i Vestjylland vil gerne lave flere tilbud til voksne og ældre, men 25-årsreglen sætter foreningen i et økonomisk dilemma.

»Når vi laver et tiltag for voksne, skal vi helst også lave noget for børn og unge under 25 år. Vi skal bevare balancen mellem voksne og børn/unge. Ellers kan vi miste tilskud. Vi vil ikke lade 25-årsreglen være en hæmsko for vores aktivitetsudbud. Men vi er også nødt til at være økonomisk ansvarlige. Det er et ærgerligt dilemma,« siger formand Marianne B. Birkmose.

» VI VED

- at folkeoplysningsloven pålægger kommunerne at udarbejde en folkeoplysningspolitik
- at loven giver meget vide rammer for indretningen af den kommunale støtteordning, men at den ofte hviler på mere eller mindre uigennemskuelige traditioner i kommunen
- at der er meget stor forskel kommunerne imellem på medlemstilskud, aktivitetstilskud, lokaletilskud og andre tilskud samt på facilitetsdækningen
- at 25-årsreglen er uhensigtsmæssig, fordi den straffer foreninger med tilgang af voksne medlemmer

DGI MENER

at folkeoplysningsloven gennemgående er et godt redskab til at understøtte det lokale foreningsliv. Loven rummer pligter og muligheder. Pligt til at udarbejde en folkeoplysningspolitik, at støtte foreningerne økonomisk, at stille lokaler til rådighed, at inddrage foreningerne i udformningen af politik og støtte etc. Muligheder for at tilrettelægge både støtteordning og politik efter lokale forhold, for spændende partnerskaber og for at understøtte det frivillige arbejde.

» DGI FORESLÅR

- at kommunen udarbejder en forpligtende politik for breddeidrætten
- at kommunerne inviterer foreningerne til at indgå i meningsfulde partnerskaber om relevante opgaver – f.eks. aktiviteter for overvægtige, for børn med ADHD, drift af faciliteter,
- at kommunen ophæver 25-årsreglen så tilgang af voksne medlemmer ikke reducerer støtten til børn og unge
- at kommunen ikke diskriminerer foreningsbaserede motionscentre

EN BREDDÉ- IDRÆTS- POLITIK

Mange kommuner har udformet en idrætspolitik. Nogle har også forsøgt at formulere en konkret eliteidrætspolitik – og det kan være fornuftigt. Men kun få kommuner har en politik for borgernes deltagelse i idrætslivet – og i lyset af breddeidrættens betydning giver det en ubalance.

Med den nye folkeoplysningslov blev alle kommuner forpligtet til at udforme en folkeoplysningspolitik. DGI vil opfordre til, at dét benyttes som anledning til – eventuelt i en 2. fase - at udforme en særskilt politik for breddeidrættens i kommunen som supple-

ment til den generelle folkeoplysningspolitik.

Det bør være en politik, der i bred forstand vedrører borgernes muligheder for at dyrke idræt og motion. En politik, som går videre end brede overordnede målformuleringer, der ikke forpligter. En politik med konkrete mål, der kan være opfyldt inden for en nærmere defineret årrække, og en politik, der tydeligt placerer ansvar for målopfølgelse.

En kommunal breddeidrætspolitik skal handle om borgernes mulighed for at dyrke idræt i hverdagen.

Kommunen bør foretage en gennemgribende analyse af de nuværende vilkår. Analysen kan danne grundlag for en bred dialog med alle interessenter og føre til en politisk prioritering af de vigtigste udfordringer i kommunen. På den baggrund kan målsætninger, handlinger og resultatmål formuleres i en fortsat dialog med borgere, foreninger, selvejende institutioner og andre aktører.

En breddeidrætspolitik skal være et politisk værktøj, der sikrer retning og sammenhæng – retning i forhold til de politisk fastsatte mål og sammenhæng

mellem indsatsen fra de mange forskellige aktører, der skal være involveret i udførelsen.

En breddeidrætspolitik er tværgående. Den skal omfatte alle relevante sider af kommunens virksomhed – skoler, institutioner, ældreomsorg, veje og parker, natur og miljø, planlægning, sundhed, social indsats, erhvervsudvikling etc. Men den skal først og fremmest omfatte den enkelte borger og de frivillige idrætsforeninger.

≡ KILDER

Epinion & Pluss Leadership: Danskernes kulturvaner 20 12

Folkeoplysningsloven med kommentarer. KL, 20 12.

Fysisk aktivitet og læring – en konsensuskonference. Kulturarvsstyrelsen, 20 11

Hornbek, Anne Mette Byg: Specialundervisning i folkeskolen skoleåret 2008/09. UNIC Statistik & Analyse, 2009.

Ibsen, Bjarne: Frivilligt arbejde i idræt – notat udarbejdet for DGI.

Ibsen, Bjarne; Boye, Anne Mette mfl. (2012): Idræt i udsatte boligområder. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet og Metopos/ Bascon

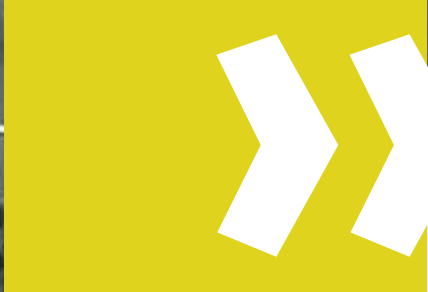
Johansen, Annette og Camilla Schmidt Morgen: Overvægt. I: Annette Johansen m.fl.: Danske børns sundhed og sygelighed. Statens Institut for Folkesundhed, 2009.

Laub, Trygve Buch: Danskernes motions- og sportsvaner 20 11- Grundrapport. Idrættens Analyseinstitut, 20 13.

Rockwool Fondens forskningsenhed: Fjernsyn og computer fylder fem gange så meget som motion i børns hverdag. 20 13.

Specialundervisning i folkeskolen – veje til en bedre organisering og styring. Undervisningsministeriet, 20 10.

Von Seelen, Jesper & Mette Munk: Status på idrætsfaget 20 11 Kosmos, 20 12.

Vingsted Skovvej 1

7100 Vejle

Tlf. 79 40 40 40

info@dgi.dk

www.dgi.dk